

Exam. Code : 121201

Subject Code : 4000

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2023-26) (CBGS)

**DRUG ABUSE : PROBLEM, MANAGEMENT AND
PREVENTION**

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Discuss meaning, nature and extent of Drug Abuse in India and Punjab.
2. Elaborate the consequences of Drug Abuse on Individual and family.

SECTION—B

3. What do you mean by Social Management ? Discuss family and group therapy in detail.
4. What is Psychiatric Management ? Explain in detail Behaviour and Cognitive Therapy.

SECTION—C

5. Discuss the role of teacher in prevention of drug abuse.
6. Active Scrutiny and Supervision of family helps in prevention of drug abuse. Explain how ?

SECTION—D

7. Write a descriptive note on major features and amendments of NDPS Act 1985.
8. Explain how Campaigns against Drug Abuse help in prevention of drug abuse.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਰਥ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਫੈਲਾਓ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਬੈਰੋਪੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀ ਹੈ ? ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਬੇਧਾਤਮਕ ਥੈਰੇਪੀ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ।

ਭਾਗ—੮

5. ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

6. ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮਝਾਓ ਕਿਵੇਂ ?

ਭਾਗ—੯

7. NDPS ਐਕਟ 1985 ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਰਨਣਾਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

8. ਦੱਸੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(Hindi Version)

- ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्यੇਕ भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल पाँच प्रश्न करें। पांचवा प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

भाग—क

1. भारत और पंजाब में नशीली दवाओं के दुरुपयोग के अर्थ, स्वरूप और फैलाव पर चर्चा करें।
2. व्यक्ति और परिवार पर नशीली दवाओं के दुरुपयोग के परिणामों को विस्तार में बताएं।

भाग—ख

3. सामाजिक प्रबंधन से आपका क्या तात्पर्य है ? पारिवारिक एवं समूह चिकित्सा पर विस्तार से चर्चा करें।
4. मनोरंजन प्रबंधन क्या है ? व्यवहार एवं संज्ञानात्मक चिकित्सा को विस्तार से समझाइये।

भाग—ग

5. नशीली दवाओं के दुरुपयोग की रोकथाम में शिक्षक की भूमिका पर चर्चा करें।
6. परिवार के सक्रिय निरीक्षण और देखभाल से नशीली दवाओं के दुरुपयोग की रोकथाम में मदद मिलती है। कैसे समझाओ।

भाग—घ

7. एनडीपीएस अधिनियम 1985 की प्रमुख विशेषताओं और संशोधनों पर एक वर्णनात्मक नोट लिखें।
8. बताएं कि कैसे नशीली दवाओं के दुरुपयोग के खिलाफ अभियान, नशीली दवाओं के दुरुपयोग की रोकथाम में मदद करते हैं ?